

Bijlage

Nieuwe instrumenten EG ontwikkelingsbeleid 2007-2013

Instrument voor ontwikkelingssamenwerking

De overkoepelende doelstelling van de samenwerking onder het instrument voor ontwikkelingssamenwerking (Development Co-operation Instrument, DCI) is het uitbannen van armoede in de partnerlanden en –regio's in het kader van duurzame ontwikkeling. Het verwezenlijken van de millennium ontwikkelingsdoelen in 2015 is hierbij leidend, in lijn met de Europese Consensus van december 2005. Deze Europese Consensus vormt voor het OS-instrument het algemene kader en de leidraad bij het vormgeven van het samenwerkingsbeleid van de Gemeenschap met partnerlanden en –regio's.

Voor dit instrument is een budget van in totaal 16.897 miljoen EUR beschikbaar voor de periode 2007-2013. Het instrument bestaat uit een geografisch deel en een thematisch deel. Voor de geografische programma's is een budget van 10.057 miljoen EUR vastgesteld. Voor de thematische programma's is 5.596 miljoen EUR gereserveerd. Het instrument voor ontwikkelingssamenwerking verleent ook steun aan de 18 ACS-landen van het Suikerprotocol die nadeel ondervinden van de hervorming van het EU-suikerbeleid (mn de prijsdaling). Voor flankerende maatregelen is een maximumbedrag van 1.244 miljoen EUR vastgesteld.

Het geografische programma van het instrument voor ontwikkelingssamenwerking omvat Latijns-Amerika (2.690 miljoen EUR), Azië (inclusief het Midden-Oosten; 5.187 miljoen EUR), Centraal-Azië (719 miljoen EUR) en Zuid-Afrika (980 miljoen EUR). De vormgeving van de geografische programma's sluit aan op de beleidsprioriteiten van het ontvangende land, waarbij ook de werkverdeling met andere donoren aan de orde is. Daarbij is op aandringen van het Europese Parlement in een verklaring van de Commissie vastgelegd dat de Commissie zal proberen, niet later dan in 2009, 20% van de steun in het kader van landenprogramma's te besteden aan onderwijs en basisgezondheidszorg. De geografische programma's zullen volledig vallen onder de in OESO/DAC overeengekomen definitie van officiële ontwikkelingsamenwerking (ODA). Uitgangspunt voor alle programma's is dat de minst ontwikkelde landen en de lage inkomenslanden prioriteit krijgen bij de toewijzing van middelen.

Thematische programma's moeten een uitgesproken meerwaarde bieden en programma's van geografische aard aanvullen. Onder deze programma's kunnen zaken worden gefinancierd die niet op passende wijze onder het geografische programma kunnen worden verwezenlijkt. Ze kunnen bijvoorbeeld betrekking hebben op activiteiten met een bovenregionaal of internationaal karakter (zoals mondiale initiatieven ter ondersteuning MDGs), of worden uitgevoerd via een intermediaire, internationale organisatie of multilateraal mechanisme. De thematische programma's onder het instrument voor ontwikkelingssamenwerking betreffen:

- Investeren in mensen (1.060 miljoen EUR)

Dit programma ondersteunt maatregelen die rechtstreeks van invloed zijn op de levensstandaard en het welzijn van mensen, met name in de armste en minst ontwikkelde landen en onder de meest achtergestelde bevolkingsgroepen. Actieterreinen betreffen met name gezondheid (waaronder armoedegerelateerde ziekten, reproductieve gezondheidszorg), onderwijs en gendergelijkheid.

- Milieu en het duurzaam beheer van natuurlijke hulpbronnen, incl energie (804 miljoen EUR).

Een belangrijk doel van dit thematisch programma is het integreren van milieueisen en –doelstellingen in (internationale) ontwikkelingssamenwerking, onder meer ter ondersteuning van MDG-7, aanpak van problemen verbonden aan klimaatverandering, duurzaam beheer van tropische bossen en duurzame energievoorziening.

- Niet-overheidsactoren en lokale autoriteiten in het ontwikkelingsproces (1.639 miljoen EUR). Het programma verleent medefinanciering aan initiatieven op ontwikkelingsgebied die worden voorgesteld en/of uitgevoerd door organisaties van het maatschappelijk middenveld en lokale overheden. Voorbeelden van initiatieven die voor medefinanciering in aanmerking komen zijn: activiteiten die een gestructureerde dialoog mogelijk maken tussen het maatschappelijk middenveld en plaatselijke overheden en activiteiten die de interactie tussen overheids- en niet-overheidsactoren faciliteren.

- Voedselzekerheid (1.709 miljoen EUR).

Het thematisch programma voedselzekerheid heeft tot doel de voedselzekerheid voor de armste en meest kwetsbare bevolkingsgroepen te verbeteren. Zo wordt onder meer bijgedragen aan internationaal onderzoek, *early-warning* systemen en de ontwikkeling van voedselzekerheidsstrategieën. Er bestaat geen overlap met het instrument voor humanitaire hulp of het stabiliteitsinstrument.

- Migratie en asiel (384 miljoen EUR).

Het doel van het programma is het ondersteunen van derde landen bij het beheer van migratiestromen in al hun dimensies. Het programma is in hoofdzaak gericht op een beter beheer van migratie naar de Europese Unie, maar ook wordt rekening gehouden met relevante zuid-zuid-migratiestromen.

De thematische programma's van het instrument kunnen ook betrekking hebben op ACS-landen, de LGO's (Landen en Gebieden Overzee, inclusief de Nederlandse Antillen en Aruba) en op landen die in aanmerking komen voor financiering in het kader van nabuurschapsbeleid. De ACS-landen trekken daarbij op de financiële envelop van het ontwikkelingsinstrument. Bij de totstandkoming van het instrument is met het oog hierop een bedrag uit het aanvankelijke voorziene budget van het nabuurschapsbeleid overgebracht naar het instrument voor ontwikkelingssamenwerking. Nederland heeft daarop geïnsisteerd om de armoedefocus van het ontwikkelingsinstrument te garanderen. Minimaal 90% van alle uitgaven onder de thematische programma's zullen voldoen aan de ODA-criteria.

Instrument voor democratisering en mensenrechten

Het instrument voor de bevordering van democratie en mensenrechten (European Instrument for Democracy and Human Rights, EIDHR) is een thematisch instrument met een mondiaal karakter. Vanwege het mondiale en specifieke karakter van de mensenrechtenproblematiek heeft het mensenrechteninstrument – mede op initiatief van het Europees Parlement – een aparte verordening gekregen. Bij deze verordening hoort een totaal budget van 1.104 miljoen EUR voor de periode 2007-2013. Daartoe zijn of worden budgetten vanuit andere instrumenten overgeheveld, namelijk het instrument voor ontwikkelingssamenwerking (449 miljoen EUR), het instrument voor pre-toetreding (97 miljoen EUR), het instrument voor nabuurschapsbeleid (321 miljoen EUR) en het stabiliteitsinstrument (237 miljoen EUR).

Het algemene doel van het instrument voor democratisering en mensenrechten is bijdragen aan de ontwikkeling en de consolidatie van democratie en respect voor de mensenrechten in derde landen, overeenkomstig de beleidslijnen en richtsnoeren van de EU. Het geld uit het instrument voor democratisering en mensenrechten wordt gebruikt in aanvulling op de geografische instrumenten zoals het DCI voor activiteiten die thematisch van karakter zijn en een duidelijke toegevoegde waarde hebben. Vooral het maatschappelijk middenveld en mensenrechtenactivisten zullen tot de begunstigden behoren van dit instrument. Daarnaast wordt een substantieel deel van het totale budget gealloceerd voor verkiezingswaarneming. Omdat niet altijd vooraf duidelijk is wanneer verkiezingen zullen plaatsvinden is voor dergelijke activiteiten een flexibel instrument nodig.

Instrument voor nabuurschapsbeleid

Het instrument voor nabuurschapsbeleid (European Neighbourhood Policy Instrument, ENPI) is erop gericht bij te dragen aan grotere economische ontwikkeling, meer stabiliteit en beter bestuur in de buurlanden ten oosten en ten zuiden van de EU teneinde een zone van stabiliteit en welvaart rond de EU te creëren. Het instrument heeft een budget van 11.181 miljoen EUR (periode 2007-2013). Het is een geografisch instrument dat zich uitsluitend richt op de buurlanden van de Unie¹. Het instrument voor nabuurschapsbeleid kan worden ingezet op een veelheid van terreinen, zoals rechtsstaat, goed bestuur en mensenrechten, ontwikkeling maatschappelijk middenveld, projecten op sociaal-economisch terrein, armoedebestrijding etc. Voor een aantal onderwerpen maakt het ENPI gebruik van fondsen uit thematische programma's zoals het instrument voor ontwikkelingssamenwerking (zie hierboven). Dit geld wordt voor een belangrijk deel gebruikt om activiteiten, gericht op het bestrijden van armoede te financieren in de buurlanden van de gemeenschap, die over het algemeen tot de categorie midden inkomenslanden behoren.

Landen komen in aanmerking voor fondsen uit het instrument voor nabuurschapsbeleid op basis van landen strategiedocumenten (langlopend) en actieplannen. Het nabuurschapsbeleid moet in lijn zijn met het Europese Ontwikkelingsbeleid zoals verwoord in de Europese Consensus.

Stabiliteitsinstrument

Het doel van het stabiliteitsinstrument (Instrument for Stability, IfS) is het waarborgen van vrede, stabiliteit en veiligheid van burgers in derde landen en gebiedsdelen. Het instrument kent een budget van 2.062 miljoen EUR (periode 2007-2013). Het stabiliteitsinstrument is vooral gericht op conflictpreventie en bevordering van stabiliteit en veiligheid in de wereld. De inzet is daarom vooral bedoeld voor aan crises gerelateerde maatregelen zoals vredesmissies, ontwapening, demobilisatie en re-integratie van soldaten, crisismaatregelen om een klimaat van duurzame economische en sociale ontwikkeling te beschermen of respons op onvoorziene grote gevaren voor de volksgezondheid. Daarnaast kan het stabiliteitsinstrument worden ingezet ter bestrijding van de gevolgen van rampen ('man made' en natuurrampen). Het stabiliteitsinstrument is aanvullend op andere instrumenten: pas als dergelijke maatregelen niet uitgevoerd kunnen worden in het kader van het instrument voor ontwikkelingssamenwerking, het instrument voor nabuurschapsbeleid en het pre-toetredingsinstrument, komen deze in aanmerking voor financiering vanuit het stabiliteitsinstrument. Binnen het stabiliteitsinstrument wordt in principe gewerkt met meerjarige strategiedocumenten. Indien sprake is van urgentie kunnen op flexibele wijze buiten de strategiedocumenten om maatregelen gefinancierd worden. Dit zijn zogenaamde buitengewone steunmaatregelen. Maatregelen ter ondersteuning van de inzet van vredestroepen en vredesondersteunende operaties worden bijvoorbeeld beschouwd als buitengewone steunmaatregelen. De inzet van dit instrument moet worden gezien in samenhang met het GBVB/EVDB en de Afrika Vredesfaciliteit onder het EOF.

¹ Algerije, Armenië, Azerbeïdjan, Wit-Rusland, Egypte, Georgië, Israël, Jordanië, Libanon, Libië, Moldavië, Marokko, Palestijnse Autoriteit, Russische Federatie, Syrië, Tunesië, Oekraïne.